

**JAHON IQTISODIYOTI VA XALQARO IQTISODIY MUNOSABATLARDA
MIGRATSIYANING TUTGAN O‘RNI**

Inomaliyev Shohruhbek Sherzodovich -

Samarqand Davlat Universiteti

Kattaqo‘rg‘on filiali Bank ishi va audit

yo‘nalishi 21-07 guruh talabasi

Isaqov Ismoiljon Solijon o‘g‘li –

Samarqand Davlat Universiteti

Kattaqo‘rg‘on filiali Bank ishi va audit

yo‘nalishi 21-07 guruh talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqola jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlarda migratsiyaning ahamiyatini o‘rganadi. Migratsiya, ayniqsa ishchi kuchining transmilliy harakati, global iqtisodiyotning shakllanishida muhim o‘rin tutadi. Migrantlarning yuborayotgan mablag‘lari (remittanslar), mehnat bozoridagi ishtiroki va turli mamlakatlar o‘rtasidagi iqtisodiy aloqalarni mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Maqolada rivojlangan mamlakatlar statistikasi, mehnat migratsiyasining global iqtisodiy o‘shishga ta’siri, shuningdek, O‘zbekistondagi migratsiyaning iqtisodiy o‘shishga qo‘shgan hissasi hamda uning jamiyatdagi roli batafsil tahlil qilinadi. Yalpi ichki mahsulot (YIM)dagi migratsiyaning ulushi va migratsiyaning iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy ta’sirlari, shuningdek, uning xalqaro iqtisodiy munosabatlar va global bozorlarni shakllantirishdagi o‘rni o‘rganiladi.

Annotation

This article explores the importance of migration in the world economy and international economic relations. Migration, especially the transnational movement of the workforce, plays an important role in the formation of the global economy. Funds sent by migrants (remittances) are important in terms of labor market participation and strengthening economic ties between different countries. The article analyzes in detail the statistics of developed countries, the impact of labor migration on global economic growth, as well as the contribution of migration in Uzbekistan to economic growth and its role in society. The share of migration in Gross Domestic Product (GDP) and its economic, social and political impacts, as well as its role in shaping international economic relations and global markets are studied.

Kalit so‘zlar: Migratsiya, xalqaro iqtisodiy munosabatlar, rivojlangan mamlakatlar, yalpi ichki mahsulot, ishchi kuchi, iqtisodiy ta’sir, O‘zbekiston, global bozor, remittanslar.

Keywords: Migration, international economic relations, developed countries, gross domestic product, labor force, economic impact, Uzbekistan, global market, remittances.

Kirish

Globalizatsiya jarayoni davomida migratsiya jarayoni jahon iqtisodiyotining ajralmas qismiga aylandi. O‘zbekiston kabi rivojlanayotgan mamlakatlar uchun migratsiya va uning iqtisodiy ta’sirlari alohida o‘rganilmoqda. Migratsiyaning iqtisodiy o‘lchamlari, mehnat migratsiyasi va remittanslar orqali mamlakatlarning yalpi ichki mahsulotiga (YIM) ta’siri, shuningdek, ishchi kuchining global miqyosda taqsimlanishi bilan bog‘liq jarayonlar har qachongidan ham dolzarb ahamiyatga ega.

Dunyo bo‘ylab har yili millionlab odamlar o‘zlarining yashash joylarini o‘zgartirib, yangi mamlakatlarga ishga ketadilar. Bu jarayonlar nafaqat migratsiya qilishning sabablarini, balki uning global iqtisodiyotga qanday ta’sir qilishini ham o‘rganishni talab qiladi. Migratsiya jarayonlari xalqaro savdo, kapital va xizmatlar almashinuvi kabi iqtisodiy munosabatlarga ta’sir ko‘rsatadi. Shu bilan birga, mehnat migratsiyasining global miqyosdagi samarali boshqarilishi, rivojlanayotgan mamlakatlar uchun iqtisodiy o‘shish va jamiyatning ijtimoiy farovonligini ta’minlashda muhim ahamiyatga ega.

Maqolada migratsiyaning jahon iqtisodiyotidagi roli, ayniqsa rivojlangan mamlakatlarda uning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi va iqtisodiy o‘shishga ta’siri tahlil qilinadi. O‘zbekiston misolida esa, mehnat migratsiyasining iqtisodiy o‘shishga qo‘shgan hissasi, remittanslar va ijtimoiy muammolar o‘rganiladi.

Adabiyotlar Tahlili

Xalqaro iqtisodiyotda migratsiyaning o‘rni haqida ko‘plab ilmiy tadqiqotlar mavjud. O‘rta asrlarning oxirlariga kelib, migrantlar asosan savdo va jangovar maqsadlarda, shuningdek, ijtimoiy-siyosiy bosimlar tufayli boshqa hududlarga ko‘chishgan. Bugungi kunda migratsiyaning iqtisodiy o‘lchamlari yanada kengayib, uning ta’siri nafaqat yirik davlatlar, balki kichik va o‘rta darajadagi iqtisodiyotlar uchun ham muhim bo‘lmoqda.

BMTning 2018-yildagi Global Migratsiya Hisobotida, migratsiya jarayonining iqtisodiy o‘shishga qanday ta’sir ko‘rsatishi haqida ma’lumotlar keltirilgan. Hisobotda, migrantlar tomonidan yuborilgan pul mablag‘larining global iqtisodiyotga qo‘shgan hissasi \$600 milliarddan ortiq ekanligi qayd etilgan. Shuningdek, migratsiya jamiyatlar o‘rtasidagi iqtisodiy va ijtimoiy tafovutlarni kamaytirishga yordam beradi, chunki u ishchi kuchi taqsimotini optimallashtiradi va yangi biznes imkoniyatlarini yaratadi.

Rivojlangan mamlakatlar, masalan, AQSh, Kanada va Germaniya, migratsiya orqali arzon va malakali ishchi kuchini jalb qilish orqali o‘z sanoatlarini rivojlantiradi. OECD (2020) ma’lumotlariga ko‘ra, migrantlar ushbu mamlakatlarda ishchi kuchining

15-20% ini tashkil qiladi. AQShda bu ko'rsatkich 17%, Germaniyada esa 20% ni tashkil etadi. Bu migrantlar asosan qurilish, xizmatlar, ishlab chiqarish va qishloq xo'jaligi sohalorida ishlaydi.

Tahlil va Natijalar

Jahon Iqtisodiyotidagi Migratsiyaning Roli. Migratsiya global iqtisodiyotda muhim o'rin tutadi, chunki u mamlakatlar o'rtasidagi ishchi kuchining taqsimlanishi, malakali kadrlar harakati va remittanslar oqimi orqali iqtisodiy barqarorlikka ta'sir ko'rsatadi. Dunyo bo'ylab migrantlar turli sohalarda ishlashga jalb qilinib, rivojlangan mamlakatlarning iqtisodiy o'sishiga hissa qo'shadi. Migrantlar tomonidan o'z yurtlariga yuborilgan pul mablag'lari esa, rivojlanayotgan mamlakatlarda ichki talabni oshirib, iqtisodiy rivojlanishni tezlashtiradi.

O'zbekistonda Migratsiya. O'zbekiston uchun migratsiya va uning iqtisodiy o'sishdagi o'rnini alohida tahlilga muhtoj. 1990-yillardan boshlab O'zbekiston jahon iqtisodiyotiga o'zining mehnat resurslari orqali kirishdi. O'zbekiston aholisi o'rtasida mehnat migratsiyasi keng tarqalgan bo'lib, asosan Rossiya, Qozog'iston, Turkiya va boshqa Yevropa mamlakatlariga ishlash uchun boradigan fuqarolar soni katta. 2020-yilda O'zbekistondan Rossiya va boshqa mamlakatlarga ishlashga ketgan migrantlar soni 2,5 milliondan ortiq bo'lgan.

O'zbekistondan ketgan migrantlar tomonidan yuborilgan remittanslar yil sayin ortib boradi. BMTning 2021-yilgi hisoboti bo'yicha, O'zbekiston mehnat migratsiyasidan yiliga 3 milliard dollardan ortiq pul mablag'larini olmoqda. Bu mablag'lar mamlakatning yalpi ichki mahsulotining 6-7% ini tashkil etadi. Remittanslar o'zbek oilalari uchun ahamiyatli moliyaviy manba bo'lib, iqtisodiy o'sishga, jamiyatning farovonligini yaxshilashga, shuningdek, ichki talabni qo'llab-quvvatlashga yordam beradi. Shuningdek, O'zbekistonning mehnat migrantlari tomonidan yuborilgan pul mablag'lari mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy holatiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ko'plab o'zbekistonlik oilalar uchun remittanslar, ayniqsa qishloq joylarida, asosiy daromad manbai bo'lib xizmat qiladi. Bu, o'z navbatida, ichki iqtisodiy talabni oshiradi va ichki bozorni qo'llab-quvvatlaydi.

Rivojlangan Mamlakatlarda Migratsiya va YIMdagi Ulushi. Rivojlangan mamlakatlarda migrantlar mehnat resurslarini to'ldirishda va ishlab chiqarishni oshirishda asosiy omil hisoblanadi. AQSh, Kanada, Germaniya kabi davlatlar migratsiya tufayli malakali ishchi kuchini jalb qilishi va ularni iqtisodiyotning turli sohalariga joylashtirishi mumkin. OECDning statistik ma'lumotlariga ko'ra, ushbu davlatlarda migrantlar umumiy ishchi kuchining katta qismini tashkil etib, iqtisodiy o'sish va barqarorlikka sezilarli darajada hissa qo'shmoqda.

Masalan, AQShda migrantlar mamlakatning umumiy YIMiga 4-5% atrofida hissa qo'shishadi, Germaniyada esa bu ko'rsatkich 6% ga yaqinlashadi. Bu ko'rsatkichlar iqtisodiyotga chetdan jalb qilingan ishchi kuchining nafaqat sanoat

ishlab chiqarishi va qishloq xo'jaligida, balki texnologiya va xizmatlar sohasida ham o'z hissasini qo'shayotganini ko'rsatadi. Rivojlangan mamlakatlarda migrantlar ko'pincha malakasiz yoki past malakali lavozimlarda ishlasalar-da, ular qator sohalarni rivojlantirishda beqiyos rol o'ynaydilar.

Migratsiya va Rivojlanayotgan Mamlakatlarga Ta'siri. Rivojlanayotgan mamlakatlar, jumladan, O'zbekiston uchun migratsiya iqtisodiy o'sishning muhim omillaridan biridir. Migratsiya jarayoni orqali mamlakatdan chet elga ketayotgan ishchilar o'z oilalariga muntazam mablag' yuboradi, bu esa o'z navbatida iqtisodiyotda ichki talabni rag'batlantiradi. O'zbekiston misolida, mehnat migrantlarining yuborgan pul mablag'lari iqtisodiyotning bir qator sektorlarini qo'llab-quvvatlaydi va ichki bozorda sarflanishi natijasida iqtisodiy faollikni oshiradi.

Migratsiya tufayli mamlakat ichida ishchi kuchiga bo'lgan talab ortib, mehnat bozorida ish haqlari ko'tarilishi kuzatiladi. Migrantlar uyga qaytganlaridan so'ng yangi mahorat va tajriba bilan kelishi tufayli ularning qayta ishga joylashishi ham ijtimoiy va iqtisodiy jihatdan yangi imkoniyatlarni yaratadi. O'zbekiston Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, mehnat migratsiyasi natijasida mamlakat iqtisodiyotiga kirib kelayotgan mablag' YIMning taxminan 10-12% ini tashkil qiladi. Bu, o'z navbatida, aholining ijtimoiy ahvolini yaxshilash va turli iqtisodiy loyihalarni moliyalashtirish imkonini beradi.

Remittanslar va Ularning Global Iqtisodiyotga Ta'siri. Migrantlar tomonidan yuborilgan mablag'lar – remittanslar – ko'plab rivojlanayotgan mamlakatlar uchun eng muhim moliyaviy manbalardan biridir. Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, dunyo bo'ylab remittanslar hajmi yiliga 600 milliard dollardan oshadi, bu esa rivojlanayotgan davlatlarning iqtisodiy o'sishiga va barqarorligiga sezilarli darajada hissa qo'shadi. Remittanslar, shuningdek, jahon moliyaviy bozorlarining qisqarishi yoki noturg'unligi sharoitida ishonchli daromad manbai bo'lib xizmat qiladi.

Rivojlanayotgan mamlakatlarda remittanslar ko'pincha infratuzilma, ta'lim va sog'liqni saqlash sohasiga sarflanadi, bu esa aholining turmush darajasini oshirishga yordam beradi. Shuningdek, remittanslar tufayli ko'plab oilalar o'z farzandlarini oliy ta'limga o'qishga yuborish yoki sog'liqni saqlash xizmatlaridan foydalanish imkoniga ega bo'ladilar. Shu jihatdan, remittanslar faqatgina individual oilalar darajasida emas, balki mamlakat iqtisodiy rivojlanishi uchun muhim resursdir.

Migratsiyaning Yalpi Ichki Mahsulotdagi Ulushi. Rivojlangan mamlakatlar uchun migratsiyaning iqtisodiy ahamiyati juda katta. Migrantlar mamlakatlarida ishchi kuchining 15-20% ini tashkil qiladi. O'zbekistonning iqtisodiyoti uchun migratsiya va remittanslar ham katta ahamiyatga ega. 2020-yilda O'zbekistonning yalpi ichki mahsuloti (YIM) 59 milliard dollarni tashkil etgan bo'lsa, remittanslarning o'rtacha ulushi 6-7% ni tashkil etadi. Bu, albatta, mamlakat iqtisodiyoti uchun sezilarli darajada

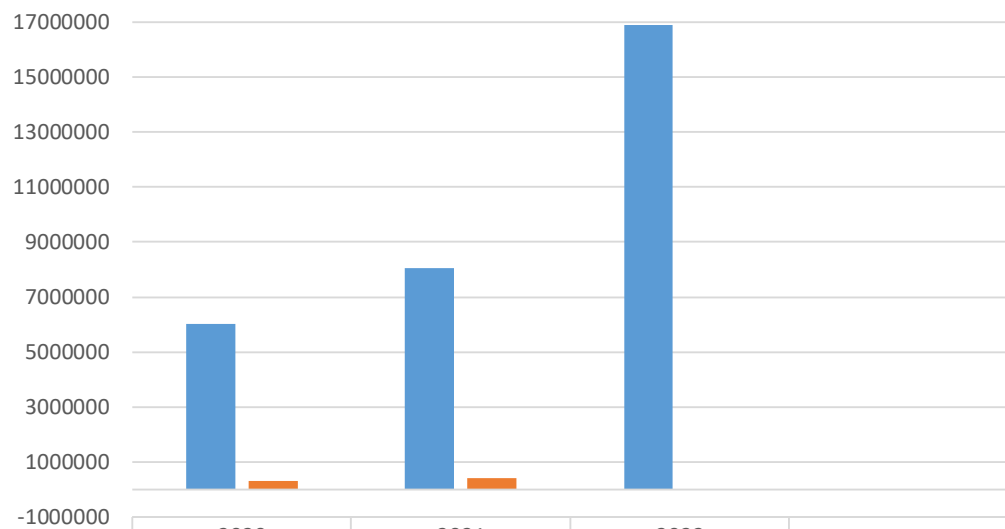
muhim bo‘lib, xalqaro iqtisodiy aloqalar va migrantlar orqali yuborilgan mablag‘lar iqtisodiy o‘shishning asosiy manbalaridan biri sifatida xizmat qiladi.

Migrantlar tomonidan yuborilgan mablag‘lar iqtisodiyotga turli shakllarda ta’sir ko‘rsatadi. Yuborilgan pul mablag‘lari nafaqat oilalarning farovonligini yaxshilashga yordam beradi, balki mamlakatda iste‘mol va investitsiya faolligini ham oshiradi. Remittanslar orqali mamlakatning ichki bozorida talab ortadi va bu o‘z navbatida ishlab chiqarishni rag‘batlantiradi.

O‘zbekiston misolida mehnat migratsiyasining ta’siri ancha sezilarli. O‘zbekistonlik migrantlar asosan Rossiya, Janubiy Koreya va Qozog‘iston kabi davlatlarda faoliyat yuritib, o‘z yurtlariga katta miqdorda mablag‘ yuboradilar. Ushbu mablag‘lar mamlakatda ijtimoiy va iqtisodiy faollikni oshiradi. Migrantlarning jo‘natgan mablag‘lari tufayli kichik va o‘rta bizneslar rivojlanadi, yangi ish o‘rinlari yaratiladi va turmush sharoitlari yaxshilanadi. Shuningdek, migrantlar uylariga qaytib, ularning chet elda orttirgan tajriba va malakasi mamlakat iqtisodiy o‘shishiga yangi imkoniyatlar yaratadi. O‘zbekistonda hukumat migratsiya jarayonlarini tartibga solish va migrantlarga qo‘shimcha ko‘mak berish maqsadida qator dasturlarni amalga oshirmoqda. Bu dasturlar migrantlarning ijtimoiy himoyasini ta’minlash, ularni qayta tayyorlash va moslashtirishni o‘z ichiga oladi.

O‘zbekiston Markaziy banki (2023) tomonidan e’lon qilingan hisob-kitoblarga ko‘ra, 2022-yilda O‘zbekistonga pul o‘tkazmalari oqimi qariyb 16,9 milliard AQSh dollariga teng bo‘lib, mamlakat yalpi ichki mahsulotining (YaIM) 17,1 foizini tashkil etgan bo‘lsa, 2021-yilda O‘zbekistondan boshqa mamlakatlarga pul o‘tkazmalari oqimi 0,4 milliard AQSh dollarini tashkil etdi (JB, 2022). Mamlakatga kelib tushgan pul o‘tkazmalari so‘nggi uch yilda (+180 foiz) o‘sdi, ya’ni 2019-yildagi 6,0 milliarddan 2022-yilga kelib, 16,9 milliard AQSh dollariga yetdi. Buni COVID-19 sababli harakatlarning cheklanishi va o‘tgan yillarga nisbatan pul o‘tkazmalari rasmiy usullarining ko‘proq qo‘llanilgani bilan izohlash mumkin (JB, 2022).

O‘ZBEKISTONGA PUL O‘TKAZMALARI OQIMI

	2020	2021	2022
O'zbekistonga pul o'tkazmalari(milliard \$)	6027000	8062000	16900000
O'zbekistondan pul o'tkazmalari(milliard \$)	336883	436650	1.8
qabul qilib olingan shaxsiy pul o'tkazmalari (YaIM foizda)			

■ O'zbekistonga pul o'tkazmalari(milliard \$)
■ O'zbekistondan pul o'tkazmalari(milliard \$)
— qabul qilib olingan shaxsiy pul o'tkazmalari (YaIM foizda)

O‘zbekistonning Rossiya Federatsiyasidan olgan pul o‘tkazmalari ulushi ikki qiymatli o‘shish bilan ortib bormoqda: 2019-2021 yillarda kelib tushgan umumiy pul o‘tkazmalari miqdorining yarmiga teng bo‘lib, 2022 yildagi jami o‘tkazmalarning 85 foizini (14,5 mlrd. AQSh dollari) tashkil etdi (O‘zbekiston Markaziy banki, 2023). Ushbu o‘shishning sezilarli qismi mehnat migrantlarining uyga pul jo‘natish uchun rasmiy kanallardan ko‘proq foydalanishini aks ettiradi, natijada transchegaraviy pul oqimlarini qayd etish yaxshilanadi (JB, 2022)

O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki (MB) ma’lumotlariga ko‘ra, 2024-yilning birinchi yarim yilligida O‘zbekistonga yuborilgan pul o‘tkazmalari 6,5 milliard AQSh dollariga teng bo‘lgan, shu jumladan, joriy yilning 2-choragida O‘zbekistonga 4 milliard AQSh dollari yuborilgan. MB xabariga ko‘ra, bu miqdor o‘tgan yilning shu davriga nisbatan deyarli 25 foizga ko‘p (MB, 2024-yil). MB tomonidan mehnat migratsiyasi yo‘nalishlarining o‘zgarishi va chet elga ketayotgan migrantlar sonining turli mamlakatlarga diversifikatsiyasi natijasida AQSh (+43%), Germaniya (+64%), Polsha (+93%) va Koreya Respublikasi (+90%) kabi davlatlardan kelayotgan pul o‘tkazmalari sezilarli darajada oshgani ta’kidlangan.

Ishchi Kuchining Global Taqsimi. Ishchi kuchining global taqsimlanishi bugungi kunda mamlakatlarning iqtisodiy o'sishiga bevosita ta'sir qilmoqda. Migratsiya orqali ishchi kuchi ko'chishi, global bozorni optimallashtirishga yordam beradi. O'zbekistonda, ayniqsa, mehnat migratsiyasi katta miqyosda davom etmoqda va bu jarayon mamlakat iqtisodiyoti uchun ahamiyatli hisoblanadi. BMT va Jahon Banki tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, rivojlanayotgan mamlakatlar, jumladan, O'zbekiston, ishchi kuchini eksport qilish orqali o'z iqtisodiyotiga ta'sir o'tkazmoqda. O'zbekistonning eng yirik migratsiya yo'nalishi bo'lgan Rossiya Federatsiyasida ishchi kuchi taqsimoti, asosan, qurilish va xizmatlar sohasida amalga oshiriladi. O'zbekistondan tashqarida ishlovchi migrantlar, o'zlariga kerakli ko'nikmalarni rivojlantirishga, zamonaviy texnologiyalar bilan tanishishga imkoniyat yaratadi. Qaytib kelgan migrantlar esa o'z tajribalarini va bilimlarini mamlakat iqtisodiyotiga qo'shadilar. Ayrim hollarda, emigrantlar qaytib kelgach, o'zlarining yurtida kichik biznes ochadilar yoki yangi texnologiyalarni joriy etishda ishtirok etadilar. Bu jarayonlar, ayniqsa, kichik va o'rta bizneslarning rivojlanishiga yordam beradi. Shuningdek, emigrantlarning qo'shgan hissasi mamlakatda mehnat bozorining modernizatsiyasiga, yangi ish o'rinlarini yaratishga va iqtisodiy diversifikatsiyaga olib keladi.

Migratsiyaning Ijtimoiy Ta'siri. Migratsiyaning ijtimoiy ta'siri ham katta ahamiyatga ega. Migrantlarning o'zga mamlakatlarga ko'chishi nafaqat ularning iqtisodiy holatini, balki ijtimoiy hayotini ham o'zgartiradi. Bir tomondan, migrantlar yangi mamlakatda yangi ijtimoiy va madaniy muhitga moslashishadi, ikkinchi tomondan esa, ular o'zlarining o'zgartirilgan jamiyatiga yangi bilim va ko'nikmalarni olib keladilar. Bu ijtimoiy va madaniy integratsiya jarayoni har bir mamlakatda boshqacha tarzda rivojlanadi, ammo umumiy ravishda bu jarayon xalqaro iqtisodiy munosabatlarni mustahkamlashga yordam beradi.

O'zbekiston kabi mamlakatlar uchun migratsiya va remittanslar nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy ahamiyatga ham ega. Biroq, O'zbekistondagi mehnat migratsiyasining ijtimoiy muammolari ham mavjud. Xususan, migrantlarning ko'plab qismlari, ularning oilalari va ularning farzandlari o'zgarishlarga duch kelmoqda. Bu esa jamiyatda yangi ijtimoiy qatlamlarning shakllanishiga olib keladi. Qaytgan migrantlar ko'pincha ijtimoiy integratsiya bilan bog'liq muammolarga duch kelishadi, chunki ular uzoq vaqt davomida chet elda bo'lishi sababli mahalliy ijtimoiy tizimga qayta integratsiya qilishda qiynalishadi.

O'zbekiston hukumatining migratsiya bilan bog'liq siyosati bu jarayonlarni boshqarishda muhim ahamiyatga ega. Hukumat tomonidan taqdim etilayotgan ijtimoiy dasturlar va migratsiya bo'yicha amaliyotlar, qaytgan migrantlarni jamiyatga integratsiya qilishda yordam beradi. Shuningdek, migrantlarning kasbiy ko'nikmalarini yurtida foydalanishga imkon beradigan loyihalar ishlab chiqilmoqda.

Xulosa

Xalqaro migratsiyaning jahon iqtisodiyotida tutgan o‘rni beqiyos. Rivojlangan mamlakatlar uchun migrantlar, asosan, mehnat bozoriga malakali va arzon ishchi kuchini taqdim etadi. Shuningdek, migrantlar tomonidan yuborilayotgan remittanslar, rivojlanayotgan mamlakatlarning iqtisodiy o‘sishiga va ijtimoiy farovonligiga katta ta’sir ko‘rsatadi. O‘zbekiston misolida ko‘rganimizdek, mehnat migratsiyasi va remittanslar iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Remittanslar mamlakatning ichki talabini oshiradi, ichki bozorni rivojlantiradi va iqtisodiy o‘sishni qo‘llab-quvvatlaydi. Shu bilan birga, migratsiyaning ijtimoiy va madaniy jihatlari ham e’tiborga olinishi kerak. Migrantlar nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy integratsiya muammolari bilan ham yuzlashadi. Bunday holatlarning oldini olish uchun, hukumatlar migratsiya va uning ijtimoiy ta’sirini boshqarish uchun samarali siyosatlar ishlab chiqishlari zarur.

O‘zbekistonda bu jarayonlar, ayniqsa, remittanslar orqali iqtisodiy barqarorlikni ta’minlash va jamiyatda iqtisodiy faollikni oshirishga yordam bermoqda. Global migratsiyaning yanada chuqurlashishi va rivojlanishi bilan, jahon iqtisodiyoti uchun yangi imkoniyatlar yaratish mumkin. Biroq, migratsiyaning ijtimoiy va siyosiy oqibatlarini boshqarish ham muhimdir. Har bir mamlakatning migratsiya siyosatini shakllantirishda iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy jihatlar hisobga olinishi kerak. Shunday qilib, migratsiya jarayonlari jamiyatni rivojlantirish va global iqtisodiy munosabatlarni mustahkamlashda muhim rol o‘ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston – Migratsiya Vaziyatiga oid hisobot 2024-yil a prel-iyun
2. OECD (2020). International Migration Outlook 2020. OECD Publishing.
3. BMT (2018). Global Migration Report 2018. United Nations.
4. ILO (2019). World Employment and Social Outlook 2019. International Labour Organization.
5. World Bank (2021). Migration and Development Brief 2021. World Bank Group.
6. Nizamov, A. (2020). O‘zbekistonda mehnat migratsiyasi va uning iqtisodiy ta’siri. Toshkent: O‘zbekiston iqtisodiyoti va iqtisodiy munosabatlar akademiyasi.
7. Jahongir, S. (2019). Mehnat migratsiyasi va uning O‘zbekiston iqtisodiyotiga ta’siri. Tashkent: O‘zbekiston iqtisodiyoti nashriyoti.
8. Kulikova, L. (2017). Migration and Its Impact on Global Economy. Routledge.
9. <https://dtm.iom.int/>
10. <https://lex.uz/>